

Utbildningsinspektion i Vallatorpsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1-9

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Vallatorpsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	35
Grundskola	479
Skolbarnsomsorg	103

Antalet barn/elever är skolans egna uppgifter.

Utbildningen vid Vallatorpsskolan omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. I verksamheten finns också skolbarnsomsorg, denna ingår emellertid inte i inspektionen.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. I varje arbetslag finns en arbetslagsledare, som tillsammans med rektor och biträdande rektor ingår i skolans ledningsgrupp.

Skolan uppfördes 1980 och omfattade ursprungligen förskoleklass och årskurs 1-6. Under åren 2000-2001 byggdes skolan om till en skola för förskoleklass och årskurs 1-9. Den nya skolan invigdes hösten 2001. År 2004 fick skolan en ny sporthall. Skolan ligger i ett bostadsområde med övervägande enfamiljshus. Flertalet av skolans elever kommer från skolans närområde.

Genomförandet av inspektionen i Vallatorpsskolan

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Vallatorpsskolan har bestått av Lee Gleichmann och Tommy Bucht. Besök i Vallatorpsskolan genomfördes den 26-28 oktober 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Vallatorpsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Vallatorpsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektor, lärare, elever samt föräldrar. Lektioner/arbetspass från förskoleklass till årskurs 9 besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Av inspektionen framgår att Vallatorpsskolan arbetar aktivt med att implementera läroplanens mål avseende normer och värden. Ett uttryck för skolans strävan att förankra grundläggande demokratiska perspektiv hos eleverna, är den höga prioritet arbetet med elevinflytande och elevdemokrati har i skolverksamheten. Diskussioner om gott kamratskap, respekt för andras egenvärde, etiska förhållningssätt och solidaritet är frågor som har sin givna plats både bland elever och personal i Vallatorpsskolan. Många av eleverna i förskoleklassen och årskurs 1 till 5 arbetar också med projekt Charlie.¹

I författningarna anges att skolverksamheten skall utformas i enlighet med de demokratiska värden som utgör fundamentet för vårt samhälle. Skolan skall verka för att eleverna utvecklas till ansvarstagande och toleranta samhällsmedlemmar med rättskänsla och förmåga att leva sig in i andra människors situation. Inspektörerna bedömer att Vallatorpsskolans arbete kring normer och värde i detta avseende står i överensstämmelse med författningarnas krav.

Trots den stora åldersspridningen mellan eleverna, framhåller många elever att det finns en känsla av samhörighet i skolan och att de känner sig trygga. Eleverna uttrycker genomgående att de trivs i Vallatorpsskolan och att förhållandet mellan elever och personal är gott. En vanlig åsikt bland eleverna är att det finns många vuxna att tillgå i skolan och att lärarna är bra. Detta bekräftas också i skolans egna utvärderingar riktade till elever och föräldrar. För inspektörerna är elevernas vänliga bemötande mot varandra påfallande liksom de nästan helt klotterfria väggarna.

Eleverna ger uttryck för att det är betydelsefullt att kunna påverka skolverksamheten och lyfter fram klass- och elevråden som viktiga forum för inflytande och ansvarstagande. Exempel på frågor som både engagerar eleverna och där elevrådets arbete utmynnat i förändringar, är för de yngre eleverna beslut om

¹ Projekt Charlie är ett program som kort beskrivet syftar till att stärka elevernas självkänsla och träna dem i konfliktlösning

inköp av uteleksaker och för de äldre utökad rastverksamhet. Inspektörerna uppfattar att eleverna överlag är medvetna om demokratins grundläggande principer och att de är vana vid att fatta beslut i demokratiska arbetsformer. I inspektionen framkommer också att eleverna i valda delar ges tillfälle att påverka undervisningens innehåll och utformning.

Läroplanen föreskriver att skolan skall sträva efter att demokratiska arbetsformer utvecklas. Vidare skall skolan främja elevernas förmåga och vilja att ta ansvar för samt utöva inflytande över skolmiljön. Inspektörerna bedömer att resultatet av Vallatorpsskolans arbete är gott på dessa punkter.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att Vallatorpsskolan målinriktat strävar efter att förankra grundläggande demokratiska värden hos eleverna och söker främja elevernas ansvarstagande i skolverksamheten. Resultatet av skolans arbete med normer och värden bedöms därför av inspektörerna som gott.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Utveckling och lärande relaterat till läroplanernas mål att sträva mot

Inspektionen i Vallatorpsskolan visar att lärarna generellt strävar efter att klargöra och förankra utbildningsmålen för eleverna. Ändå framkommer i inspektionen att elevernas kunskaper om utbildningsmålen varierar mellan de olika arbetslagen. Eleverna i årskurserna 6-9 har genomgående bättre kunskap om utbildningsmålen är skolans yngre elever. Många elever uppger att lärarna ofta preciserar utbildningsmålen i samband med att nya arbetsområden introduceras.

Läroplanen slår fast att elevers och föräldrars kunskaper om utbildningsmålen är en förutsättning för att de skall kunna göra bruk av sin rätt till inflytande och påverkan i utbildningen. Skolan skall därför enligt läroplanen tydliggöra utbildningsmålen för såväl elever som föräldrar. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans arbete med att förtydliga utbildningsmålen är gott för Vallatorpsskolan som helhet, men eftersom kunskaperna om utbildningsmålen är skiftande bör skolan verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

Skolan skall ge eleverna möjlighet att pröva olika arbetsformer och stärka elevernas förmåga att bedöma sin egen kunskapsutveckling. Av inspektionen framgår att arbetsformerna i Vallatorpsskolan är omväxlande och att eleverna ges möjlighet att välja ifall de vill arbeta ensamma eller tillsammans med andra. Inspektionen visar också att lärarna försöker främja såväl elevernas förmåga att ta eget ansvar för sin utbildning som att bedöma sitt lärande. Detta sker bland annat genom att eleverna får göra egna planeringar och därefter reflektera kring

sitt lärande. Skolan har även ambitionen att utveckla arbetet med portfolio² samt fördjupa sig inom området inlärningsstilar genom gemensamma kompetensutvecklingsinsatser. Inspektörerna konstaterar att Vallatorpsskolans arbete inom detta område ligger i linje med läroplanens intentioner.

Kunskaper relaterade till mål att sträva mot och att uppnå

Skolan skall ge eleverna förutsättningar att nå de uppställda målen för grundskolan. Vidare åligger det skolan att följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen samt övriga måldokument. Vallatorpsskolan arbetar systematiskt med uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Förutom de nationella proven i årskurs 5 och 9, använder sig skolan bland annat av det diagnosmaterial för läs- och skrivutveckling som Täby kommun har sammanställt. Inspektörerna ser också flera goda exempel på hur elevernas kunskapsutveckling framträder i utbildningen utöver exempelvis betygs- och provresultat. Däribland kan nämnas tematiska arbeten som innefattar flera olika ämnen och större redovisningar eller utställningar. En viktig del i skolans arbete med uppföljning av elevernas kunskapsutveckling, är samverkan mellan dels lärarna inom varje arbetslag, dels mellan ansvariga lärare och skolans speciallärare. Med utgångspunkt i gemensamma analyser och bedömningar av elevernas kunskapsutveckling fattas beslut om nödvändiga stödinsatser för eleverna.

Resultaten för de nationella proven i årskurs 5 visar att 97 procent av eleverna uppnår målen i svenska, 100 procent i engelska och 97 procent i matematik. Enligt Skolverkets sammanställning av betygsstatistik för år 2004 uppnår 80 procent av eleverna i årskurs 9 målen i samtliga ämnen och 98 procent av eleverna i årskurs 9 lämnar grundskolan med behörighet till nationella program. För de elever som inte har uppnått målen i svenska, engelska matematik i årskurs 5 respektive 9 eller i övriga ämnen, har Vallatorpsskolan gjort en analys och utformat särskilda stödinsatser.

Inspektörerna bedömer att Vallatorpsskolans kunskapsresultat är bra och att skolans arbete med kunskapsuppföljning ligger i linje med vad som anges i författningarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans kunskapsresultat är bra. Skolan bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

² Portfolio är en metodik som syftar till att främja elevernas förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande, genom att dokumentera, analysera och utvärdera skolarbetet

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

Författningarna anger att skolan skall samverka med elevernas vårdnadshavare både vad gäller skolverksamheten i stort och i frågor som rör den enskilda elevens skolsituation och kunskapsutveckling. Skolan skall även främja elevernas förmåga till ansvarstagande och verka för att eleverna stegvis får ett allt större inflytande över såväl sin utbildning som skolans verksamhet i övrigt.

Valltorpsskolan har flera organ för samverkan med elever och föräldrar. Samverkan med eleverna sker både genom klass- och elevrådets arbete och i andra arbetsgrupper. Klassråden är schemalagda och genomförs som regel varje vecka. I Valltorpsskolan finns två elevråd, ett för eleverna i förskoleklassen och årskurs 1 till 5 och ett för eleverna i årskurs 6-9. Elevråden har möte cirka en gång per månad. För de elevrådsrepresentanter som går i årskurs 4-9 genomförs en särskild utbildningsdag varje år som belyser elevrådets arbete, hur ärendeberedning går till och demokratiska beslutsprocesser. Elevrådet för årskurs 6-9 har en särskild elevrådsstyrelse som väljs av eleverna. Elevrådsstyrelsen sammanträder en gång per vecka och fungerar som föreberedande organ för elevrådet. Bland de frågor som elevrådsstyrelsen arbetar med kan nämnas skoltidningen, skolidrottsföreningen, beställningar av skoltröjor, skoldisco och liknande aktiviteter. I intervjuer och samtal med elever framkommer att eleverna tycker att arbetet i klass- och elevråden är viktigt och prioriterat i skolan. Andra exempel på elevsamverkan i Valltorpsskolan är olika miljögrupper som arbetar med att förbättra skolmiljön. I miljögrupperna ingår två representanter per klass och några av miljögruppernas uppgifter är ansvar för utemiljön i stort, medverkan i plantering, bevakning av sophantering och skolgårdsstädning.

Skolans samverkan med föräldrar innefattar såväl samverkan på ett skolövergripande plan som samverkan i klasserna och kring varje enskild elev. För frågor av mer skolövergripande slag finns skolrådet som består av skolledning, företrädare för arbetslagen, föräldrarepresentanter från varje klass och representanter från elevrådet. Skolrådet sammanträder tre gånger per termin och diskuterar företrädesvis organisatoriska frågor, skolans budget, pågående utvecklingsarbeten, arbetet i arbetslagen, frågor från elevrådet och gemensamma skolevenemang. I föräldraintervjuer framkommer att föräldrarna tycker att skolrådets arbete är angeläget, men att mötena tenderar bli mer av informationsforum än ett organ för samverkan kring skolans utveckling. Det finns därför en uttalad önskan hos föräldrar om en utveckling av skolrådets arbetsformer.

Samverkan med föräldrar kring arbetet i klasserna innefattar företrädesvis föräldramöten och gemensamma klassaktiviteter. Föräldramöten genomförs vanligtvis två gånger per läsår. Annan typ av samverkan mellan ansvariga klasslärare och föräldrar är informationsbrev och kalendarium som oftast skickas ut med e-post. När det gäller samverkan kring den enskilda eleven är utvecklingssamtalen det forum där elever, föräldrar och lärare får tillfälle att mötas kring frågor om exempelvis elevens skoltrivsel och kunskapsutveckling. Utöver utvecklingssamtalen är telefonkontakt, kontakt genom e-post eller andra möten vanligt förekommande. Både elever och föräldrar ger uttryck för att samverkan mellan hem och skola fungerar bra och att lärarna både är snabba på att ge föräldrarna återkoppling om något särskilt inträffar och de är lätta nå.

Inspektörerna bedömer att Valltorpsskolans samverkansformer med elever är väl utvecklade och fungerar bra. När det gäller skolans samverkan med föräldrar bedömer inspektörerna att denna överlag är välfungerande på klass- och individnivå.

Arbetet mot kränkande behandling

I Valltorpsskolans vision framhålls skolans ambition att skapa trygghet och en stark känsla av tillhörighet bland elever och personal. Varje elev skall känna sig sedd, hörd och respekterad. Skolans arbete för att uppnå detta inbegriper bland annat fadderverksamhet för förskoleklassen och årskurs 1 till 5, gemensamma normer och tydlig gränssättning för alla elever, gemensamma samlingar, traditioner och seder som olika klasser ansvarar för. Fadderverksamheten bygger på att de äldre eleverna tar hand om de yngre genom att exempelvis stödja och hjälpa dem tillrätta i skolan i samband med rasterna. Enligt läroplanen skall skolan vara en god miljö för utveckling och lärande där eleverna kan känna social gemenskap, trygghet och lust att lära. Inspektörernas bedömning är att Valltorpsskolans insatser i detta avseende ligger i linje med läroplanens intentioner och är av god kvalitet.

I skolans finns även en särskild trygghetsgrupp som arbetar med att förebygga mobbning och reda ut mobbningsfall i den mån sådana förekommer och uppdrags. Trygghetsgruppen utgörs av rektor, en lärare från varje arbetslag och vid vissa tillfällen även biträdande rektor. Valltorpsskolan har också ett dokument där gällande policy och rutiner vid kränkande särbehandling beskrivs. Detta dokument är centralt utformat av Täby kommun och gäller för alla kommunala grundskolor i Täby. Nämnade policydokument är mer övergripande till sin utformning och omfattar inte alla former av kränkningar eller situationer när vuxen kränker elev. Varken trygghetsgruppens arbetsmetoder eller policydokumentet mot kränkande särbehandling är allmänt kända bland skolans elever. Emellertid uppger både elever och föräldrar att skolans arbete mot kränkande behandling fungerar väl i praktiken. I samband med inspektionen erfar inspektörerna att enstaka fall av kränkande behandling förekommer i skolan. Dessa uppgifter bekräftas också av resultaten från skolans egna utvärderingar bland elever och föräldrar, där det framkommer att cirka 4 procent av skolans elever anser att de har blivit mobbade någon gång under föregående läsår.

Författningarna fastslår att skolan aktivt skall förebygga och motverka alla former av kränkande behandling. Vidare anges att skolan skall utforma ett hand-

lingsprogram mot kränkande behandling samt kontinuerligt följa och utvärdera detta. Inspektörerna bedömer att Vallatorpsskolan bedriver ett aktivt arbete mot kränkande behandling och att skolans insatser inom detta område är av god kvalitet. Skolan bör dock revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev. Vidare bör skolans handlingsprogram mot kränkande behandling göras känt för och förankras hos eleverna.

Skolhälsovård och elevhälsa

Skollagen anger att skolhälsovård skall finnas tillgänglig i skolan och att skolhälsovården skall vara inriktad på förebyggande insatser. Inspektörerna konstaterar att skolhälsovården i Vallatorpsskolan har den inriktning och omfattning som föreskrivs. Skolans hälsofrämjande insatser omfattar bland annat föreläsning om ungdomar och alkohol samt olika klassaktiviteter såsom "gå jorden runt" (promenader där elevernas gemensamma gångsträcka räknas samman) alternativt "vi går runt månen" (enligt samma idé som ovan).

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Vallatorpsskolans samverkansformer med elever är väl utvecklade och fungerar bra. Skolans samverkan med föräldrar fungerar bra på klass- och individnivå. Skolan bör dock revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev. Vidare bör skolans handlingsprogram mot kränkande behandling göras känt för och förankras hos eleverna.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Organisering och genomförande av undervisningen

Skolan skall organisera undervisningen med utgångspunkt i såväl läroplanens mål som de enskilda elevernas förutsättningar och behov. I författningarna anges även att skolan skall främja elevernas lust att lära och att eleverna, med hänsyn tagen till ålder och mognad, skall ha inflytande på bland annat arbetsformer. Vidare skall eleverna ges möjlighet att stegvis ta ett allt större ansvar för sin utbildning.

Vallatorpsskolans lokala måldokument står i överensstämmelse med läroplanens mål och undervisningen återspeglar den syn på lärande och kunskap som läroplanen ger uttryck för. Ett exempel på detta är organiseringen av skolverk-

samheten i arbetslag, där varje arbetslag har ansvar för vissa elevgrupper. Syftet är att bland annat underlätta den pedagogiska planeringen och samverkan kring såväl elevernas kunskapsutveckling som personliga utveckling. Det finns sammanlagt sex arbetslag i skolan: ett för förskoleklass och årskurs 1 till 2, ett för årskurs 3-5, två för årskurs 6-9, ett för årskurs 7-9 samt ett arbetslag bestående av speciallärare som arbetar med stödinsatser för alla elever i skolan. Skolan är också organiserad i s.k. utvecklingsspår som innebär att personalen är indelade i tre "lodräta" spår från förskoleklassen till årskurs 9. Avsikten med utvecklingsspåren är att tydliggöra och stärka kontinuiteten i elevernas lärande under grundskoletiden.

I intervjuer och samtal med elever, lärare och föräldrar framkommer att arbetet i arbetslagen fungerar bra. En del föräldrar uttrycker dock viss oro över att skillnaden tidvis är stor mellan hur de olika arbetslagen arbetar. Detta märks bland annat i informationsflödet mellan arbetslagen och föräldrarna. När det gäller utvecklingsspåren så framhåller flertalet lärare att arbetet delvis har avstannat eller är haltande till följd av att andra prioriteringar gjorts i skolverksamheten. Flera lärare ser också praktiska svårigheter med en alltför starkt sammanhållen skola från förskoleklass-årskurs 9.

Av inspektionen framgår att organiseringen av undervisningen i Vallatorpsskolan genomgående är flexibel och att eleverna relativt ofta får välja arbetsformer och arbetssätt. Vanligt är att läraren presenterar aktuellt arbetsområde eller beting och anger vissa ramar för arbetet och att eleverna sedan har stora möjligheter att välja arbetssätt. Men det är också vanligt att eleverna själva deltar i planeringen av aktuella arbetsområden tillsammans med ansvarig lärare. Inspektörerna ser flera goda exempel på tematiska arbeten som innefattar olika ämnesområden, t.ex. samhällsorienterande ämnen, bild och musik alternativt natur- och samhällsorienterande ämnen i kombination med bild.

Inspektörernas bedömning är att organiseringen och genomförandet av undervisningen i Vallatorpsskolan överlag överensstämmer väl med författningarnas krav.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

I författningarna formuleras krav på att skolan skall upprätta skriftliga åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilt stöd. Utformningen av åtgärdsprogrammen skall ske i nära samverkan med berörda elever och föräldrar. Skolan skall också regelbundet följa upp och utvärdera åtgärdsprogrammen samt kontinuerligt hålla berörda elever och föräldrar informerade om hur elevernas skolgång fungerar.

Arbetet med individanpassning och insatser för elever i behov av särskilt stöd är välorganiserat i Vallatorpsskolan. Skolan har också goda rutiner för uppföljning av stödinsatser. De elever som av olika anledningar behöver arbeta i en långsammare takt än övriga elever i klassen, får vanligtvis mer tid på sig för att slutföra det aktuella arbetsområdet och/eller en något mer begränsad arbetsuppgift. Ytterligare ett alternativ är andra läromedel som är bättre avpassade till elevens behov och förutsättningar.

Den vanliga gången när det gäller insatser för elever i behov av särskilt stöd är att ansvarig lärare först prövar de möjligheter till stöd som ryms inom ramarna för arbetslagets arbete. Om arbetslagets resurser visar sig vara otillräckliga gör ansvarig klasslärare en anmälan till skolans elevvårdsgrupp (EVG). I EVG ingår rektor, biträdande rektor, studie- och yrkesvägledare, skolsköterska och skolpsykolog. EVG bedömer vilka insatser som kan vara aktuella i varje enskilt elevärende. När beslut om insatser fattats av EVG får som regel någon av skolans speciallärare uppdraget att dels göra en grundligare kartläggning elevens stödbehov, dels utforma aktuella stödinsatser. Skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd dokumenteras i skriftliga åtgärdsprogram. Både elever och föräldrar är involverade i detta arbete. Åtgärdsprogrammet följs regelbundet upp och utvärderas. I inspektionen framkommer dock att skolan inte använder sig av beteckningen åtgärdsprogram på de dokument där insatser för elever i behov av särskilt stöd formuleras. I skolan finns också en elevvårdskonferens (EVK). Ledamöter i elevvårdskonferensen är rektor, elevvårdspersonal, berörda lärare och mentor. Därutöver deltar berörda föräldrar och elever.

Andra former av mer indirekt stöd är den handledning skolpsykologen ger till skolans elevassistenter. Skolpsykologen har också regelbundna samtal med vissa föräldrar och elever. Möjlighet till handledning finns även för enskilda lärare. Elever och föräldrar uppger att stödet i stort fungerar bra. Inspektörerna erfar emellertid att några föräldrar har mindre goda erfarenheter av skolans arbete med stöd och tycker att det bland annat har tagit alltför lång tid innan skolan vidtagit stödåtgärder.

Inspektörernas bedömning är att Vallatorpsskolans arbete med individanpassning och särskilt stöd står i överensstämmelse med vad som anges i författningarna och är av god kvalitet. Likaså bedöms skolans samverkan med elever och föräldrar i dessa frågor på det hela taget fungera bra. De dokument som används för att formulera skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, bör dock utvecklas så att dessa till form och innehåll entydigt framstår som åtgärdsprogram.

Uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling

I Vallatorpsskolan förekommer regelbundet ämnesövergripande temaarbeten och elevernas kunskapsutveckling kommer ofta till uttryck i olika kunskapsformer (såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet). Skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas lärande och kunskapsutveckling grundar sig huvudsakligen på elevarbeten, diagnoser, kunskapsprov, laborationer och observationer. För elever i årskurserna 8-9 används även betygskriterier som en vägledning i bedömningsarbetet. Bland de betygskriterier som skolan utarbetat och tillämpar i ämnet hem- och konsumentkunskap finns formuleringar om att eleven skall komma förberedd till lektionen. Detta avser inte något kunskapsmål i kursplanen och bör därför inte förekomma som betygskriterium. Inspektörerna uppfattar att skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i stor utsträckning är inriktat på ämnena svenska, engelska och matematik och att det inte är tydligt för elever och föräldrar hur arbetet med uppföljning och bedömning sker i skolans övriga ämnen.

Av författningarna framgår att skolan fortlöpande skall informera elever och föräldrar om hur elevernas lärande och kunskapsutveckling fortskrider. Skolans bedömningar skall grunda sig på hur elevernas lärande och kunskapsutveckling förhåller sig till de fastställda utbildningsmålen. Samtal om elevernas lärande och kunskapsutveckling sker framför allt i utvecklingssamtalen tillsammans med ansvarig lärare, berörda elever och föräldrar. Utvecklingssamtal genomförs två gånger per läsår.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska, engelska och matematik fungerar bra och är tydligt för såväl elever som föräldrar. Skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik bör dock utvecklas. Bland de betygskriterier som skolan utarbetat och tillämpar i ämnet hem- och konsumentkunskap finns formuleringar om att eleven skall komma förberedd till lektionen, vilket inte avser något kunskapsmål i kursplanen och därför inte bör förekomma som betygskriterium.

Samverkan och öppenhet

Vallatorpsskolan har en väl utvecklad samverkan med arbetsliv, myndigheter, och andra organisationer eller föreningar i närmiljön. Bland dessa kan nämnas kontakter med det lokala bussbolaget, brandförsvaret, s.k. ”prova på arbete” för elever i årskurs 5, dvs. kortare arbetsplatspraktik i samarbete med skolans föräldrar. Studiebesök förekommer också.

I författningarna står angivet att skolan skall verka för att eleverna får inblick i arbets-, förenings- och kulturliv och i olika myndigheter i närsamhället i syfte att bland annat berika skolverksamheten. Inspektörerna bedömer att Vallatorpsskolans samverkan med närsamhället ligger i linje med författningarnas krav och är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis är inspektörernas bedömning att Vallatorpsskolans organisering av den pedagogiska verksamheten och de arbetsformer och arbetssätt som används i undervisningen, ger eleverna goda förutsättningar att uppnå läroplanens mål. Arbetet med individanpassning och insatserna för elever i behov av särskilt stöd bedöms också vara av god kvalitet. Emellertid bör de dokument som används för att formulera skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, utvecklas så att dessa till form och innehåll entydigt framstår som åtgärdsprogram.

Skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik är väl utvecklat och tydligt, men skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik bör utvecklas. Bland de betygskriterier som skolan utarbetat och tillämpar i ämnet hem- och konsumentkunskap finns formuleringar om att eleven skall komma förberedd till lektionen, vilket inte avser något kunskapsmål i kursplanen och därför inte bör förekomma som betygskriterium.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

Vallatorpsskolan leds av en rektor och en biträdande rektor. I skolan har en lokal ansvarsfördelning gjorts mellan rektor och biträdande rektor. Denna innebär att rektor har det övergripande ansvaret för skolans pedagogiska ledning, verksamhetens utveckling, ekonomi och personalansvar, medan biträdande rektor i huvudsak ansvarar för kompetensutvecklingsinsatser, löpande planeringsarbete och schemaläggning. Skolans elevvårdsarbete och kontakterna med elevråden handhas av rektor och biträdande rektor tillsammans.

I Vallatorpsskolan finns också en ledningsgrupp som består av rektor, biträdande rektor och arbetslagsledare från respektive arbetslag. Ledningsgruppen sammanträder en gång i veckan och arbetet är huvudsakligen inriktat på strategiska frågor och beslut. Utöver ledningsmötena har rektor och biträdande rektor gemensamma möten med personalen varje vecka, där information lämnas och aktuella verksamhetsfrågor diskuteras. I inspektionen framkommer att skolans rektor är väl förtrogen med den dagliga pedagogiska verksamheten i Vallatorpsskolan och känd av både elever och föräldrar. Detta överensstämmer med inspektörernas intryck under skolbesöket. Inspektörerna erfar emellertid att arbets- och rollfördelningen mellan skolans rektor och biträdande rektor inte är tydlig för elever och föräldrar.

Personalen uppger i intervjuer och samtal att ledningsarbetet i Vallatorpsskolan generellt fungerar bra och att skolledningen snabbt tar tag i problem om sådana uppstår. En del lärare anser dock att pedagogiska utvecklingsfrågor inte prioriteras i tillräckligt hög grad av rektor och biträdande rektor, utan att en alltför stor del av ledningsarbetet är inriktat på att lösa akuta situationer. Vissa lärare anser att detta inverkar negativt på möjligheterna till arbetsro och kontinuitet i arbetslagens pedagogiska utvecklingsarbeten. Ett mer långsiktigt perspektiv på pedagogiskt utvecklingsarbete efterfrågas därför av flera lärare.

Läroplanen anger att rektor skall fungera som pedagogisk ledare och ansvara för att skolverksamheten inriktas på att nå de nationella målen. Rektor skall också se till så att en lokal arbetsplan utformas. Inspektörerna finner att rektor tar det övergripande ansvaret för skolans ledning och bedömer att Vallatorpsskolans ledningsorganisation på det hela taget fungerar väl.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolan skall följa upp och utvärdera sina resultat med utgångspunkt i nationella mål. Vidare skall skolan årligen upprätta en kvalitetsredovisning.

Vallatorpsskolans arbete med kvalitetssäkring inbegriper deltagande i ett interkommunalt observatörsprojekt, kontinuerlig uppföljning av elevernas kunskapsutveckling, utvärdering av de arbetsformer och arbetssätt som tillämpas i undervisningen. Vartannat år genomför skolan även enkätundersökningar bland elever och föräldrar. Enkäterna fokuserar frågor om trivsel, trygghet, hälsa, elevinflytande, förtroende för personal och skolledning. Varje år sker också uppföljning av de utvecklingsområden skolan har prioriterat.

I kvalitetsredovisningen för verksamhetsåret 2003 beskrivs i korthet hur skolan är organiserad, resultat och måluppfyllelse samt utvecklingsåtgärder. Av kvalitetsredovisningen framgår att Vallatorpsskolan under föregående verksamhetsår framför allt har prioriterat arbetet med att utforma lokala kursplaner, betygskriterier och mål. Andra prioriterade områden har varit att stärka och utveckla arbetslagen samt att utforma enhetliga underlag för utvecklingssamtalen.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med uppföljning och utvärdering huvudsakligen är av god kvalitet.

Sammanfattningsvis framkommer i inspektionen att Vallatorpsskolans rektor har det övergripande ansvaret för skolans ledning och inspektörerna bedömer att ledningsorganisation generellt fungerar väl. Inspektörerna erfar emellertid att arbets- och rollfördelningen mellan skolans rektor och biträdande rektor inte är tydlig för elever och föräldrar, varför ansvarsfördelningen inom skolledningen bör tydliggöras.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

Eleverna har rätt till en viss garanterad undervisningstid och ett visst antal timmar skall avsättas för elevens val. Elevens val skall syfta till att bredda eller fördjupa elevernas kunskaper. Utbildningen i grundskolan skall också vara avgiftsfri för eleverna.

Inspektionen visar att den timplan som används för årskurserna 1-9 i Vallatorpsskolan följer den nationella timplanen. Av skolans timplan framgår att eleverna erbjuds elevens val från årskurs 2-9. Eleverna kan bland annat välja mellan olika kombinationer av ämnena trä- och textilslöjd, musik, engelska eller matematik. I inspektionen framkommer även att utbildningen är avgiftsfri för eleverna.

Information om utbildning

Information om utbildningen i Vallatorpsskolan finns framför allt på skolans hemsida där vision och verksamhetsidé presenteras, liksom skolans organisation, kursplanemål, betygskriterier, protokoll från skolråd och aktuella programpunkter m.m. Föräldramöten och skolrådsmöten används också för att informera om utbildningen. Många lärare använder e-post för att skicka ut kalendarium, veckobrev, terminsplanering o.dyl. till föräldrarna i respektive klasser.

Skolan anordnar även särskilda informationsträffar för föräldrar med elever som skall börja i förskoleklassen eller i årskurs 6. Inbjudan till dessa träffar annonseras på skolans hemsida. Rektor och biträdande rektor genomför informationsträffar för nya föräldrar.

Flertalet av de föräldrar inspektörerna möter i samband med inspektionen är nöjda med den information skolan ger om utbildningen. Inspektörernas bedömning är att informationen om utbildningen är lättillgänglig och tydlig.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Vallatorpsskolan uppfyller författningarnas krav vad gäller rätten till garanterad undervisningstid, elevens val och avgiftsfri utbildning. Vidare konstaterar inspektörerna att skolans information om utbildningen är informativ, lättillgänglig och tydlig.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

De lärare som undervisar i skolan skall ha en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Vidare skall kompetensutveckling anordnas för personalen.

Personalen i Vallatorpsskolans har genomgående en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Vid sidan av den kompetensutveckling som erbjuds genom Täby kommun, anordnar Vallatorpsskolan egna kompetensutvecklingsinsatser. Dessa innefattar både kompetensutveckling för all personal i skolan och kompetensutveckling på arbetslagsnivå. Varje arbetslag har tilldelats särskilda medel för kompetensutveckling. Av de gemensamma kompe-

tensutvecklingsinsatser som prioriterats det senaste verksamhetsåret kan nämnas kompetensutveckling om elevinflytande, portfolio och konfliktlösning.

Inspektörernas bedömning är att Vallatorpsskolan uppfyller författningarnas krav i detta avseende och att tillgången till kompetensutveckling är god.

Läromedel, pedagogiska material, utrustning och lokaler

Skolans utrustning skall vara anpassad till en tidsenlig utbildning och lokalerna ändamålsenliga. Vallatorpsskolans lokaler är nyligen om- och tillbyggda och såväl ändamålsenliga som avpassade till elever med funktionshinder. Lokalerna medger flexibla lösningar både när det gäller arbetsformer och gruppstorlekar. I skolan finns också flera elevutrymmen, däribland en kafeteria som är uppskattad av eleverna. I en angränsande byggnad finns också en särskild fritidsgård som skolans elever kan använda i samband med rasterna.

Vallatorpsskolan har ett eget, nyinrättat skolbibliotek som handhas av en heltidsanställd bibliotekarie. Läromedel och övrigt pedagogiskt material i skolan är genomgående i gott skick.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att personalen i Vallatorpsskolan genomgående har en utbildning som överensstämmer med den undervisning de bedriver. Tillgången till kompetensutveckling är god för personalen. Skolans lokaler är ändamålsenliga och avpassade till elever med funktionshinder. De läromedel som används i undervisningen är anpassade till en tidsenlig utbildning och i överlag gott skick. Detsamma gäller för skolans övriga utrustning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Vallatorpsskolan övergripande är av god kvalitet och står i samklang med såväl författningarnas krav som läroplanens mål. Skolans resultat är gott både inom området normer och värden och inom området kunskaper. Vallatorpsskolan har väl utvecklade och fungerande samverkansformer med eleverna. Även samverkan med föräldrar fungerar enligt inspektörernas bedömning överlag bra. Organiseringen av undervisningen i Vallatorpsskolan framstår för inspektörerna som genomgående flexibel och ger eleverna goda förutsättningar att uppnå läroplanens mål.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Kunskaper

- Skolan bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om och förtrogna med målen i ämnena.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.
- Skolans handlingsprogram mot kränkande behandling bör göras känt för och förankras hos eleverna.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- De dokument som används för att formulera skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, bör utvecklas så att dessa till form och innehåll entydigt framstår som åtgärdsprogram.
- Skolans arbete med uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik bör utvecklas.
- Bland de betygskriterier som skolan utarbetat och tillämpar i ämnet hem- och konsumentkunskap finns formuleringar om att eleven skall komma förberedd till lektionen, vilket inte avser något kunskapsmål i kursplanen och därför inte bör förekomma som betygskriterium.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Ansvarsfördelningen inom skolledningen bör tydliggöras.

Datum
2005-09-02

Ort
Stockholm

Lee Gleichmann

Tommy Bucht